

روزنامه صبح غرب کشور

صاحب امتیاز: مسعود جوادنلد | مدیرمسئول: سید حسن قشمی | سردیر: زهره پورپوهایی | چاپ: پیام رسانه | نشانی تحریریه: همدان، خیابان پاستور، کوچه شهید عزیزبان، پلاک ۵۹

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۰ - ۰۸۱ | امور مشترکین: ۰۹۱۸۳۱۶۸۵۷۴ | صاحب امتیاز روزنامه: ۰۹۱۸۸۳۱۵۴۱ | آگهی‌ها: ۰۸۱ - ۲۸۲۵۴۰۰ | پیامک: ۰۳۰۰۱۸۱۸۲۰ | ارتباط با تحریریه: ۰۳۸۲۷۲۹۳۹ - ۰۸۱ | دورنما: ۰۳۸۲۸۱۸۴۹ - ۰۸۱ | گستره توزیع: استان‌های ایلام - کرمانشاه - کردستان - مرکزی - همدان |

امام علی علیه‌السلام فرمودند: دانش، میراثی است گرانبهای و آداب، زیورهایی نو به نو و اندیشه، آینه‌ای صافی است.

www.sepehrgharb.ir Email: sepehrgharb.news@gmail.com sepehrgharb_live

در گفت‌وگو با یکی از هنرمندان باسابقه همدانی مطرح شد:

چاقوسازی همدان، میراثی در آستانه فراموشی/ تیغ‌های فراموش شده؛ روایت هنری که نفس‌های آخر را می‌کشد

سپهرغرب، گروه گردشگری – شهره گرمی؛ در گفت‌وگو با یکی از هنرمندان چاقوساز همدانی مشخص شد، چاقوسازی همدان، میراثی در آستانه فراموشی است.

در دل کوه‌های سر به فلک کشیده غرب ایران، هنری ریشه‌دار و اصیل نفس می‌کشد؛ هنری که تیغ‌هاش از صلب کوه‌ها بیرون می‌آید و دسته‌اش از گرمای دستان هنرمندانی که نسل‌ها است این میراث را پایی داشته‌اند. چاقوسازی در غرب ایران تنها یک حرفه نیست، بلکه روایتی است مکتوب بر فولاد، از صلابت مردمانی که هنر را با زندگی درآمیخته‌اند.

قدمت چاقوسازی در این خطه به سده‌های دور بازمی‌گردد، زمانی که هر چاقو نه‌تنها ابزاری برای کار، بلکه نمادی از هنر، هویت و حتی منزلت اجتماعی بود. در شهرهایی مانند همدان، کرمانشاه، سنندج و ایلام، این هنر با ویژگی‌های منحصربه‌فردی رشد کرد. چاقوهای غرب ایران با تیغ‌های فولادی مقاوم و دسته‌هایی از جنس شاخ، استخوان یا چوب‌های محلی، ساخته می‌شوند و هریک روایتگر داستانی از زندگی و طبیعت پیرامون خود هستند.

نقوش هندسی، حکاکی‌های ظریف و استفاده از مواد طبیعی، چاقوهای این منطقه را به آثاری منحصربه‌فرد تبدیل کرده است. در کرمانشاه چاقوهای تیغ‌کوتاه با دسته‌های منقوش محبوبیت ویژه‌ای دارند، حال آنکه در همدان، چاقوهای چوبانی با تیغ‌ها پهن و مقاوم، یادآور زندگی سخت و اصیل عشایر است. هنرمندان این دیار با تلفیق ذوق هنری و تجربه عملی، آثاری خلق می‌کنند که هم کاربردی است و هم چشم‌نواز.

همدان به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین شهرهای

ایران، در دوران باستان مرکز مهمی برای ساخت ابزارهای فلزی بوده که با توجه به نزدیکی این منطقه به معادن غنی آهن و مس، هنرمندان و صنعتگران همدانی از دیرباز در ساخت ادوات جنگی و ابزارهای روزمره مهارت داشته‌اند. در دوره‌های تاریخی مختلف به‌ویژه در عصر سلجوقیان و صفویه، همدان به همراه شهرهایی مانند زنجان و تبریز، یکی از مراکز تولید سلاح‌های سرد مانند شمشیر، خنجر و چاقو بوده است. استان همدان با پیشینه‌ای غنی در هنر‌ها و صنایع دستی، یکی از کانون‌های مهم تولید چاقوهای مرغوب و باکیفیت در ایران به‌شمار می‌رود. هنر چاقوسازی در این منطقه ریشه در سنت‌های دیرینه و مهارت‌های استادکاران محلی دارد که از گذشته تا امروز، با تلفیق ذوق هنری و فنون قدیمی، محصولات با دوام و زیبا خلق کرده‌اند.

چاقوهای همدان نه‌تنها به‌دلیل تیزی و مرغوبیت فولاد به‌کاررفته، بلکه به‌خاطر طراحی منحصربه‌فرد و مهارت‌های تزیینی‌شان شهرت دارند. امروزه این صنعت همچنان در کارگاه‌های سنتی و به دست هنرمندان پیردهست استان زنده مانده و به‌عنوان نمادی از اصالت و کیفیت در سطح کشور شناخته می‌شود؛ البته این هنر همچون گذشته رونق ندارد و هنرمندان کمتری در این حوزه فعالیت دارند.

در بازار شهر همدان راسته‌بازاری اختصاصی برای فعالیت این هنرمندان وجود دارد که هنرمندان در آن درحال هنرنمایی هستند؛ در ادامه گفت‌وگویی که با یکی از قدیمی‌ترین استادکاران حاضر در راسته چاقوسازهای همدان ترتیب داده‌ایم را خواهید خواند:

سپهرغرب، گروه گردشگری؛ روستای «داویچان» ملایر که عنوان روستای ملی مُروارِ بافی را به خود اختصاص داده، یکی از مهم‌ترین مراکز تولید و آموزش این هنر کهن در کشور به‌شمار می‌رود. مروارِ بافی که ریشه‌ای عمیق در فرهنگ و زندگی مردم این منطقه دارد، همچنان به همت استادکاران پویا زنده و پویا مانده است.

«مُروار» نوعی ترکه از خانواده درخت بید بوده و طبق تحقیقات به‌عمل‌آمده، مروار کشت‌شده در شهرستان ملایر از مرغوبیت خاصی برخوردار است که در سایر نقاط کشور همتای آن یافت نمی‌شود.

هنر مروارِ بافی در جای‌جای ملایر ریشه دوانده و یکی از صنایع دستی تزیینی کاربردی با زیبایی‌های خاص به‌شمار می‌رود که هنرمندانش با خلاقیت، به بافت وسایل مختلف با استفاده از ترکه خاصی که «مروار» نام دارد، می‌پردازند. بهترین نوع مروار در روستاهای داویچان، گوراب، می‌آباد، حرم‌آباد، توشه غاز و جوراب شهرستان ملایر کشت می‌شود.

درحال حاضر دو هزار هنرمند مروارِ باف ملایری در قالب ۱۵۰ کارگاه تخصصی سالانه بیش از هفت میلیون قطعه انواع صنایع دستی مُروار تولید و راهی بازارهای خارجی می‌کنند.

■ **تولید سالانه بیش از ۷ میلیون قطعه انواع**

صنایع دستی مروار در ملایر

رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ملایر از تولید سالانه بیش از هفت میلیون

کالا و بسته‌بندی مناسب است.

ابراهیم جلیلی ادامه داد: شهرستان ملایر در زمینه صنایع دستی دارای بیش از ۶ هزار و ۳۰۰ کارگاه، با اشتغال‌زایی مستقیم برای ۱۲ هزار و ۳۰۰ هنرمند و اشتغال‌زایی برای ۲۵ هزار نفر هنرمند به‌صورت غیر مستقیم در ۲۰ رشته ازجمله میلمان منبت، مروارِ بافی، خراطی، ساخت سازه‌های سنتی، گلیم و جاجیم‌بافی، انواع سفال، تراش سنگ‌های قیمتی، گیوه‌بافی و رودوزی سنتی است که بیشترین اشتغال به‌ترتیب در منبت، مروارِ بافی و قلم‌زنی و سفال است.

رئیس میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ملایر اظهار کرد: شهرستان ملایر دارای دو برند شهر جهانی میلمان منبت و روستای ملی مروارِ بافی بوده، بعد از کشاورزی بیشترین اشتغال شهرستان به تولیدات صنایع دستی اختصاص دارد و ما در زمینه تولید صنایع دستی جایگاه خوبی داریم؛ اما در زمینه صادرات بسیار جای کار داشته و نیازمند آموزش و آشنایی با قوانین صادراتی و گمرکی ایران و کشورهای هدف هستیم.

وی با اشاره به برگزاری جلسه بررسی معضلات و مشکلات صادرات صنایع دستی در شهرستان ملایر با حضور مسئولان مرتبط، افزود: صنایع دستی شهرستان نیازمند بازاریابی، تولید محصول متناسب با بازار هدف، بسته‌بندی مناسب، کاتالوگ معرفی و سرمایه‌گذاری درباره صادرات است و نخستین قدم در صادرات داشتن کارت بازرگانی و سپس بازاریابی محصولات، تهیه

معانور گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه:

نوروز امسال ۱۰۰ رویداد گردشگری در کرمانشاه برگزار شد

معانور گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه:

نوروز امسال ۱۰۰ رویداد گردشگری در کرمانشاه برگزار شد

گردشگری استان از نوروز امسال آغاز شد و طی تعطیلات نوروز نزدیک به ۱۰۰ رویداد گردشگری برگزار کردیم. روشن اضافه کرد: مهم‌ترین این رویدادها که بخش قابل توجهی از آن‌ها پس از شب‌های قدر برگزار شد، نوروزگاه‌ها بود که در اکثر شهرستان‌ها

■ **سه‌شنبه ۱۹ فروردین ۱۴۰۴**
■ **سال هفدهم** ■ **شماره ۳۰۹۳**

www.sepehrgharb.ir Email: sepehrgharb.news@gmail.com sepehrgharb_live

پلی‌اتیلن و پلاستیک است.

این هنرمند همدانی با اشاره به اینکه در ایران ابزارسازی و چاقوسازی متفاوت است، ابراز کرد: برای مثال در منطقه کرند کرمانشاه، قم، نجف‌آباد اصفهان، شیراز و اقصی نقاط کشور، مدل و سبک خاص برای ساخت چاقو و ابزارآلات وجود دارد. وی افزود: ساخت چاقو برای یک کاربرد خاص و برای برش است، اما سبک ساخت هر منطقه منحصربه‌فرد بوده؛ چاقوها در همدان ساده، اما باکیفیت ساخته می‌شوند که مهم‌ترین ویژگی آن‌ها همین کیفیت بالای آن‌ها است. جاوید تصریح کرد: چاقوهایی که در همدان ساخته می‌شود جنبه تزیینی نیز دارند که برخی علاقه‌مند هستند و کلکسیون از چاقوها را درست کرده و از آن‌ها نگهداری می‌کنند؛ البته چاقوها برای سایر موارد مانند کشتار انواع دام و مرغ نیز استفاده می‌شوند.

این هنرمند همدانی با اشاره به اینکه متأسفانه جوانان امروز به این هنر و کارهای فیزیکی علاقه‌مند نیستند و پشت میز نشستن را دوست دارند، ادامه داد: البته برخی از جوانان نیز همچون پسر من (روزبه جاوید) با اینکه تحصیل کرده است، به این حرفه علاقه‌مند بوده و برای روشن نگه داشتن چراغ مغازه اجدادی خود، به یک صنعتگر قابل تبدیل شده است.

جاوید تأکید کرد: افراد تحصیلکرده ایده‌های بسیار خوبی در این حرفه ارائه می‌دهند که در کار ما روند بهتری دارد و موجب موفقیت ما در این حرفه شده است.

این هنرمند همدانی گفت: حرفه ما به بن‌بست خورده و تنها جوانی که به این حرفه روی آورده پسر من است و سایر افراد علاقۀ‌ای به این حرفه

وی افزود: اگر بخواهیم نگاهی کلی به صنعت چاقوسازی و همان ابزار چلنگری در همدان داشته باشیم، باید بگوییم این صنعت پیشینه قابل توجهی دارد و به نظر من به حدود ۱۸۰ تا ۲۰۰ سال قبل بازمی‌گردد.

جاوید خاطرنشان کرد: این صنعت دارای جایگاه خوبی در صنایع دستی است و دسته چاقوهایی که در همدان ساخته می‌شوند، از شاخ طبیعی حیواناتی همچون بز، گاو میش و یا تکه‌هایی از استخوان گاو است؛ امروزه به‌دلیل یک‌سری آلایندگی‌های زیست‌محیطی، این مدل ساخته‌ساز کمتر شده و برای دسته چاقوها از جایگزین‌های صنعتی استفاده می‌شود که مواد

نماینده‌ی‌های سپهرغرب در استان‌ها

محمدمسعود کناریوند (ایلام): ۰۹۴۷۸ ۹۲۵ ۹۱۲۰
فرزاد منتی (کرمانشاه): ۰۲۷۲۹ ۱۳۰ ۰۹۱۸
شیرین مرادی (کردستان): ۰۶۹۸۴ ۸۷۷ ۰۹۱۸
مینا یاحقی (مرکزی): ۰۴۹۰۹ ۱۷۹ ۰۹۹۰

ندارند.

وی در بخش پابانی سخنان خود با اشاره به اینکه همدان یک چاقوی معروف به نام «چاقوی همدان» دارد که با نام چاقوی چوبانی و قصابی نیز شناخته می‌شود، اظهار کرد: نشانی که روی چاقوهای همدان می‌خورد، قدمت ۱۱۰ ساله دارد و به شکل گنجشک روی کارها ضرب می‌خورد که کارهای ساخت همدان را از دیگر کارهای بازار متمایز می‌کند.

همدان، این سرزمین کهن با تاریخ پُرافتخار، همواره مهد هنرها و صنایع دستی منحصربه‌فردی بوده است. در میان این گنجینه‌های فرهنگی، هنر چاقو و ابزارسازی جایگاهی ویژه دارد؛ هنری که روزگاری در همه منازل مردم این دیار بود، اما امروز به‌دلیل غفلت و تغییر سبک زندگی، در معرض فراموشی قرار گرفته است.

با آنکه این هنر در گذشته مورد توجه بسیاری بوده و استادکاران زیادی در همدان در این حرفه مشغول بوده‌اند، اما امروزه آن‌گونه که باید، رونق ندارد و عدم علاقه جوانان، باعث فراموشی آن در آینده نزدیک خواهد شد؛ این درحالی است که می‌توان با پرداختن بیشتر به این حوزه و به‌یژه‌سازی و تبلیغات، این هنر دست هنرمندان را در سطح کشور معرفی کرد و گسترش داد.

هم‌اکنون هنر چاقوسازی زنجان توانسته جایگاه خوبی بین مردم داشته باشد، چراکه چاقو و سایر ابزارآلات ازجمله وسایل کاربردی در زندگی همه مردم هستند و درصورت وجود نقشه راه و به‌روزرسانی این هنر، می‌توان بار دیگر رونق را به آن بازگرداند و از فراموشی همه فنون و ریزه‌کاری‌هایی که حاصل سال‌ها تجربه، تمرین و تکرار اساتید این حوزه است، جلوگیری کرد.

نماینده مردم ملایر در مجلس شورای اسلامی نیز چندی پیش در همایش تجلیل از مروارِ بافان پیشکسوت که در روستای ملی داویچان برگزار شده بود، حمایت از تشکیل تعاونی‌های مروارِ بافی را گامی مؤثر در راستای سازمان‌دهی تولید، افزایش بهره‌وری و دسترسی بهتر هنرمندان به بازارهای داخلی و خارجی دانست.

احمد آریایی‌نژاد با تأکید بر اهمیت صنایع دستی در توسعه اقتصادی روستاها، گفت: مروارِ بافی یکی از ظرفیت‌های مهم داویچان است که علاوه‌بر حفظ هویت فرهنگی، می‌تواند نقش بسزایی در ایجاد اشتغال پایدار و رونق اقتصادی ایفا کند.

وی ادامه داد: با ثبت ملی داویچان به‌عنوان روستای مروارِ بافی، فرصت مناسبی برای معرفی این هنر در سطح وسیع‌تر فراهم شده است.

نماینده مردم ملایر در مجلس شورای اسلامی خاطرنشان کرد: ضروری است که با همکاری نهادهای دولتی و بخش خصوصی، زمینه‌ای برای توسعه تعاونی‌های مروارِ بافی فراهم شود تا ضمن حمایت از هنرمندان، ارزش افزوده این هنر به خود روستاییان بازگردد.

وی گفت: هنر مروارِ بافی ضمن معرفی فرهنگ و تمدن ایران‌زمین، زمینه اشتغال افراد جوانی کار و راهیابی به بازارهای جهانی را فراهم می‌کند. میراث ماندگاری که برای شکوفایی نیاز به برنامه‌ریزی، آموزش مداوم، حمایت و فراهم کردن فرصت‌های معرفی مانند برپایی نمایشگاه یا بازارچه‌های دائمی دارد.

مروارِ بافی نوعی از ترکه‌بافی است که در بافت آن از ترکه مروار استفاده می‌شود، در شهرستان ملایر دو نوع محصول مروار وجود دارد؛ یک مدل که به‌نام باغی معروف است و در کنار جوی آب باغات روئیده می‌شود و مدل دیگر که به‌صورت گسترده در زمین‌های کشاورزی کشت می‌شود و از کیفیت بالاتری برخوردار است و در آذرمه و پیش از شروع فصل سرما برداشت می‌شود.

مروار یک‌بار کاشته می‌شود و بستگی به کیفیت خاک و نوع نگهداری، تا چندین سال قابلیت برداشت دارد؛ روستاهای داویچان، گوراب، رضوانکده، حرم‌آباد و توجغاز قطب اصلی کشت مروار ملایر هستند.

نخستین مرحله پس از برداشت محصول

دسته‌بندی و سایزبندی است که در اصطلاح محلی به آن سرکش کردن می‌گویند، مرحله بعدی مروار را در دیگ‌های مخصوص می‌جوشانند و بسته به تَر و خشک بودن مروار، بین هفت تا ۱۲ ساعت نیاز به پخت دارد؛ سپس ترکه‌ها را با دست پوست‌گیری کرده که باید پیش از خشک شدن ترکه‌ها بافت آغاز شود.

از مروار محصولات مختلفی به‌دست می‌آید که می‌توان به میز و صندلی، کاشیخانه، انواع سبد میوه در سایزها و شکل‌های مختلف، ظروف نگهداری میوه، گهواره بچه و غیره اشاره کرد؛ همچنین کاربری مهمی در حوزه کشاورزی دارد و از آن برای کارهای دامداری، کشاورزی، نگهداری محصولات باغی، کندوی عسل و غیره استفاده می‌شود.

صادرات بیش از ۴۰ میلیون دلاری صنایع دستی همدان

دستی را از اولویت‌های کاری این اداره کل برشمرد و افزود: ۱۵ بازارچه دائمی با ۳۸۵ غرفه و دو فروشگاه بزرگ صنایع دستی در ملایر و لالچین طی ایام نوروز در شهرستان‌ها برای فروش صنایع دستی برپا شد. معانور صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان همدان با بیان اینکه ۲۶ تشکل، انجمن و تعاونی صنایع دستی در استان ثبت شده است، گفت: هم‌اکنون هشت تشکل، انجمن و اتحادیه ازجمله ملل و منبت، سفال و سرامیک و تعاونی چرم در زمینه صنایع دستی در استان فعالیت دارند.

خلجی صنایع دستی و میراث ناملموس کشور را زمینه و ابزار اقتصاد هویت‌بنیان دانست و افزود: در راستای اشتغال‌زایی و بهبود کیفیت تولید و صادرات، ۱۴۲ اثر هنرمندان صنایع دستی و هنرهای سُنتی استان تاکنون مُهر «اصالت ملی» دریافت کرده‌اند. هم‌اینک ۵۷ هزار و ۵۰۰ هنرمند صنایع دستی استان همدان در رشته‌هایی مانند سفال و سرامیک، منبت و معرق چوب، رودوزی‌ها، تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی، زیورآلات سنتی، گلیم و چرم فعالیت دارند.